C U R T E A D E A P E L N O R D

Dosarul nr.21rji-141/25 Judecătoria Edineț, sediul Briceni
Nr.PIGD 1-24098185-03-21rji-24012025 Judecător: Comerzan Ghenadie

D E C I Z I E
În numele Legii

15 mai 2025 municipiul Bălţi

Colegiul penal al Curţii de Apel Nord
În completul compus din:
Preşedintele completului, judecător Ghenadie Liulca
Judecători Ludmila Iarmaliuc, Aurelia Andronache

a judecat în lipsa părților, în ordine de recurs, recursul Directorului penitenciarului nr. 2 Lipcani, Andrei Socol, declarat împotriva încheierii Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 17.12.2024, prin care a fost admisă plângerea condamnatului Crucovschi Alexandr împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție, conform jurisprudenței CEDO, ce afectează drepturile condamnatului garantate de art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale.

Ținând cont de argumentele invocate în cererile de recurs, în raport cu materialele cauzei şi prevederile legii în vigoare, Colegiul penal,-

a c o n s t a t a t:

La data de 03 septembrie 2024 în Judecătoria Edineţ, sediul Briceni a fost înregistrată plângerea condamnatului Crucovschi Alexandr împotriva administraţiei instituţiilor penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale.În motivarea plângerii

condamnatul a indicat că, în P-2 Lipcani a fost deţinut în perioada 06 decembrie 2023-06 septembrie 2024 în condiţii inumane şi degradante, şi anume: supraaglomerare, nu se respectă norma spaţiului locativ de 4 m2; lipsa sistemului de ventilare, în celulă umiditate şi mucegai pe pereţi, lipsa locului special amenajat pentru uscarea hainelor pe timp ploios, apa potabilă de calitatea rea, celula populată cu diferite insecte, lipsa mobilierului pentru păstrarea hainelor. A solicitat condamnatul Crucovschi Alexandr constatarea condiţiilor precare de detenţie pentru perioada deţinerii în P-2 Lipcani, cu reducerea pedepsei.

Prin încheierea Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 17 decembrie 2024 s-a admis plângerea condamnatului Crucovschi Alexandr împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție care afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale.

S-a constatat faptul că Crucovschi Alexandr a fost deţinut în perioada 05 decembrie 2023-09 decembrie 2024 în Penitenciarul nr. 2 Lipcani în condiţii contrare prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, în total o perioadă de 370 (trei sute şaptezeci) zile, în calitate de condamnat.

În condiţiile art. 473^4 alin. (4) Cod procedură penală, s-a redus pedeapsa condamnatului Crucovschi Alexandr cu 37 (treizeci şi şapte) zile pentru perioada de 370 (trei sute şaptezeci) zile, în care condamnatul s-a aflat în detenţie în Penitenciarul nr. 2 Lipcani cu statut de condamnat, calculîndu-se 1 zile de reducere pentru 10 zile de detenţie.

Termenul pedepsei definitive stabilite lui Crucovschi Alexandr, prin sentinţa judecătoriei Drochia, sediul Rîşcani din 05 octombrie 2023, cu închisoare pe un termen de 02 (două) ani 09 (nouă) luni, s-a redus cu 37 (treizeci si şapte) zile.

A fost obligată administraţia instituţiei Penitenciare nr. 2 Lipcani să înlăture condiţiile precare de detenţie în termen de 15 zile.

Împotriva acestei încheieri a declarat recurs administrația Penitenciarului nr.2 Lipcani, solicitând admiterea recursului, casarea încheierii Judecătoriei Edineţ sediul Briceni din 17 decembrie 2024, rejudecarea cauzei, cu pronunţarea unei noi hotărâri potrivit modului prevăzut pentru prima instanţa, prin care să fie respinsă plângerea condamnatului Crucovschi Alexandr ca neîntemeiată.

În motivarea recursului a invocat că în Raportul de evaluare a condiţiilor de detenţie, prezentat în cadrul şedinţei de judecată, au fost prezentate probele,

inclusiv şi fototabele, care cu certitudine dovedesc, în Penitenciarul nr.2-Lipcani condamnatului Crucovschi Alexandr i-au fost acordate condiţiile minime necesare de detenţie: condamnatului i-a fost asigurată suprafaţa locativă de 3,7 m pentru un deţinut; condamnatul a fost deţinut în celula bine iluminată şi ventilată. Iluminarea şi ventilarea celulei au fost asigurate prin intermediul a 2 geamurilor din termopan, care se deschid. Iluminarea artificială a fost asigurată prin 2 corpuri de ilum, câte 100 Wt; încălzirea celulei a fost efectuată prin sistem centralizat de încălzire, celula fiind dotată cu 2 calorifere de încălzit, temperatura aerului în perioada de încălzire se păstrează la un nivel nu mai mic de 18° C; blocul sanitar nu este situat în celulă, dar în încăperi separate, şi corespunde normelor de igienă şi intimitate, condamnatului i-a fost acordat dreptul la deplasarea liberă pe teritoriul penitenciarului în timpul zilei, în limitele stabilite de administraţia penitenciarului; spălarea hainelor a fost efectuată prin intermediul spălătoriei, dotată cu 4 maşini de spălat de tip automat. În penitenciar sunt amenajate locuri speciale pentru uscarea hainelor; deratizarea şi dezinsectizare încăperilor penitenciarului se efectuează trimestrial de agent economic specializat conform contractului încheiat; asistenţa medicală se acordă în regim non-stop; alimentaţia corespunde standardelor stabilite, în Penitenciarul nr.2-Lipcani apa potabilă este asigurată din fântâna arteziană, componenţa chimică şi starea sanitaro-microbiologică apei sunt regulat verificate de către laboratorul CSP Edineţ Ministerului Sănătăţii RM. Calitatea apei corespunde standardelor.

Arată, că standardele CtEDO prevăd norma de spaţiu de locuit pentru per prizonier într-o celula cu mai multe ocupaţii 4 m2. însă CPT nu susţine în mod vertiginos opinia că o abatere minoră de la minimul standartelor poate fi considerată, în sine, ca fiind tratare inumană şi degradantă a deţinutului, atâta timp cât se pot găsi şi alţi factori de atenuare, cum ar fi, în special, faptul că deţinuţii sunt în măsură să petreacă o cantitate considerabilă de timp în fiecare zi în afară celulelor (în ateliere, cursuri sau alte activităţi). Criteriul poate fi apreciat prin prisma condiţiile de detenţie ca fiind un tratament inuman şi degradant, în cazul în care celulele sunt extrem de supraaglomerate sau, că în majoritatea cazurilor, combină o serie de elemente negative, cum ar fi: insuficienţa numărului de paturi pentru toţi deţinuţii; igiena precară;infectarea cu paraziţi; ventilaţia, încalzirea sau lumina insuficientă; lipsa salubrizării în celule şi, în consecinţă, utilizarea de găleţi sau sticle pentru nevoile naturii.

Reiterează faptul, că ”Curtea confirmă faptul că standardul predominant în jurisprudenţa sa, şi anume 3 m2 de suprafaţă a podelei pentru fiecare persoană privată de libertate în cameră colectivă, este standardul minim aplicabil în temeiul art. 3 din Convenţie. În cazul în care suprafaţa podelei de care dispune o persoană privată de libertate în cameră colectivă este mai mică de 3 m2, lipsa de spaţiu personal este considerată ca fiind atât de gravă încât dă naştere unei puternice prezumţii de încălcare a art. 3. Sarcina probei revine Guvernului pârât, care poate totuşi infirma prezumţia, demonstrând prezenţa unor elemente capabile să compenseze această circumstanţă în mod adecvat. Prezumţia absolută de încălcare a art. 3 nu poate fi infirmată în mod normal decât dacă toţi factorii de mai jos sunt reuniţi: reducerile spaţiului personal în raport cu minimul recomandat de 3 m2 sunt scurte, ocazionale şi minore; ele sunt însoţite de o libertate de mişcare suficientă în afara camerei şi de activităti în afara camerei adecvate; reclamantul este încarcerat într-o instituţie care oferă, în general, condiţii de detenţie decente şi nu este supus la alte elemente care ar putea fi considerate circumstanţe agravante ale unor condiţii de detenţie precare”

Consideră că judecătorul de instrucţie a examinat cauza formal, în lipsa unei aprecieri obiective a aspectelor de fapt şi de drept, în lipsa unei analizei complete, în ansamblu şi sub toate aspectele a împrejurărilor cazului, fapt ce denotă netemeinicia încheierii judecătorului de instrucţie bazată exclusiv pe alegaţiile condamnatului.

Conform prevederilor art.447 alin.(1), (2) Cod de procedură penală, *(1) Recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezența părților la proces. (2) Instanța de recurs fixează data examinării și dispune să se comunice părților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței.*

În respectarea prevederilor sus menționate, Colegiul penal a comunicat părților despre dreptul de a depune o referință.

Referință, până la data examinării cauzei, nu a parvenit.

Verificând argumentele cererilor de recurs în raport cu materialele prezentate instanței și prevederile legii, Colegiul penal a ajuns la concluzia că, recursurile urmează a fi respinse ca nefondate, soluția Colegiului fiind adoptată în conformitate cu prevederile art.449 alin.(1) pct.1) lit.a) Cod de procedură penală, potrivit cărora, judecând recursul, instanța adoptă una din următoarele decizii: *...respinge recursul, menținând hotărârea atacată, dacă: ...recursul este nefondat*.

Fiind constatată depunerea plângerii de către condamnatul Crucovschi Alexandr în termenul legal prevăzut de legiuitor pentru contestarea condițiilor de detenție, Colegiul penal relevă faptul, că în argumentarea soluției emise la caz, judecătorul de instrucție judecând plângerea înaintată la caz împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție, contrar alegațiilor apărătorului-recurent a respectat normele procesuale, a verificat complet, obiectiv, suficient și în ansamblu împrejurările cazului, cât și argumentele formulate în plângere prin prisma raportului prezentat de către administrația instituției penitenciare, prin prisma Statutului Executării pedepsei de către condamnați aprobat prin HG nr.583 din 26 mai 2006, prin prisma Raportului Consiliului pentru Prevenirea Torturii, și prin prisma practicii constante CtEDO, corect ajungând la concluzia privind admiterea acestei plângeri.

Astfel, Colegiul penal conclude că, judecătorul de instrucție corect, în baza circumstanțelor analizate, a admis plângerea acestuia și a constatat deținerea lui Crucovschi Alexandr în condiții contrare prevederilor art.3 CEDO, în perioada 05 decembrie 2023-09 decembrie 2024, în Penitenciarul nr. 2 Lipcani, în condiţii contrare prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, în total 370 (trei sute șaptezeci) zile.

Potrivit plângerii înaintate, Crucovschii Alexandr susține că, s-a deținut în Penitenciarul nr.2 Lipcani, în condiții inumane, și anume: antisanitarie; supraaglomerarea celulelor, lipsa sistemului de ventilare, în celulă umiditate şi mucegai pe pereţi, lipsa locului special amenajat pentru uscarea hainelor pe timp ploios, apa potabilă de calitatea rea, celula populată cu diferite insecte, lipsa mobilierului pentru păstrarea hainelor

Potrivit raportului prezentat de administrația penitenciarului, Crucovschi Alexandr s-a deţinut în Penitenciarul nr. 2 Lipcani în perioada de referinţă, în celula nr. 28 care reprezintă o încăpere cu suprafaţă totală 44,4 m2, situată în bloc locativ nr. 2, unde s-au deţinut 12 persoane. Suprafaţa locuibilă pentru un condamnat constituie 3,7 m2. Iluminarea naturală este asigurată prin 2 geamuri de tip termopan, fără gratii, cu dimensiunea 1,20x2,00, fiecare. Ferestrele se deschid pentru asigurarea ventilaţiei naturale. Celula nr. 28 a fost şi este în stare bună, reparaţie nu necesită. Pereţii celulei sunt tencuiţi şi vopsiţi. Starea sanitară a celulei este bună şi se verifică regulat. Iluminarea artificială se efectuează prin 2 corpul de ilum LED, alimentate de la reţeaua cu tensiune de 100 W. Celula este amenajată cu 5 prize electrice. Încălzirea celulei este asigurată prin sistem centralizat de

încălzire. Celula este amenajată cu 2 calorifere de încălzit. În perioada rece a anului temperatura aerului se păstrează la un nivel nu mai mic de 180 C. Celula este dotată cu 12 locuri individuale de somn, 2 mase, 5 noptiere, 3 scaune, 1 cuier pentru haine. Lavoar şi veceu. Lavoarul şi veceul sunt amplasate în încăperi separate, în bloc locativ la et. I. Încăperile respective sunt amenajate cu teracotă pe podea şi pereţi, conectate la sistemul centralizat de apă şi sistemul centralizat de canalizare. În bloc locativ nr. 2 lavoarul este dotat cu 7 chiuvete cu robinete, cu oglindă mare. Veceul este dotat cu 5 vase de closet separate una de altă cu pereţi 1,2 m2. Ventilarea naturală este asigurată prin geamul din termopan, care se deschide, cât şi prin ventilarea artificială. Asigurarea cu apă potabilă este diurnă. Apa este furnizată din fântâna arteziană. Calitatea apei se verifică regulat de către laboratorul CSP Edineţ Ministerului Sănătăţii RM. Condamnaţii au acces liber şi nelimitat la instalaţiile sanitare.

Ce ține baie s-a insicat că fiecărui condamnat este asigurată posibilitatea de a face baia odată în săptămână cu apa caldă. Baia penitenciarului este situată în clădirea sepărată constituită din vestiar (16 m2), dotat cu cuiere pentru haine, poliţe, băncile de aşezat, şi încăperea pentru spălarea (40 m2), amenajată cu teracotă pe podea şi pereţi, cu 10 duşe, cu 10 oglinde cu poliţe. Ventilarea este asigurată prin gemuri de tip termopan, totodată, funcţionează sistem de ventilare artificială. Baia este conectată la sistem centralizat de apă şi canalizare. Pentru aprovizionarea băii cu căldura şi apă caldă sunt instalate cazan şi boiler de 1000 l. Deservirea băii se efectuează de 2 condamnaţi, antrenaţi la funcţia “muncitor de deservirea băii”.Baia funcţionează conform graficului stabilit.

Spălarea rufelor personale şi lingeriei de pat a condamnaţilor se efectuează prin intermediul spălătoriei penitenciarului, spălătoria lucrează zilnic, cu excepţia duminicii, şi este dotată cu maşini de spălat de tip automat. Cantitatea rufelor pentru spălat nu se limitează. Spălarea rufelor în maşinile de spălat de tip automat efectuează deţinutul angajat la funcţie de operator la maşinile de spălat. Pe teritoriul penitenciarului sunt amenajate locurile speciale pentru uscarea rufelor condamnaţilor. Pe parcursul deţinerii în Penitenciarul nr.2 Lipcani, condamnatul Crucovschi Alexandr a fost asigurat cu locul de dormit personal, noptiera, agăţătoare la haină, saltea, perna, plapumă. Lingerie de pat, îmbracaminte şi încălţăminte se eliberează în caz de necesitate, la cererea condamnatului. Condamnatul Crucovschi Alexandr a fost asigurat cu produse de igiena personală în limitele prevăzute de Hotărârea Guvernului nr. 609 din 29.05.2006 privind

normele minime de alimentare zilnică şi obiecte de toaletă şi menaj ale deţinuţilor, sub semnătură în actele de primire-predare.Verificarea stării sanitare a încăperilor penitenciarului se efectuează zilnic de către serviciul medical. Mai mult ca atât, conform prevederilor art. 2421 pct. 5) şi 12) din Codul de executare „respectarea regulilor sanitaro-igienice, regulilor de igienă individuală şi colectivă în camera de deţinere, respectarea indicaţiilor medicului, precum, menţinerea curăţeniei în încăperile de detenţie şi de serviciu, la locul de muncă, aranjarea patului conform modelului stabilit după deşteptare şi efectuarea curăţeniei în camera de detenţie", este o obligaţie imperativă a deţinutului. Condamnaţii sunt regulat aprovizionaţi cu detergente şi inventarul necesar pentru păstrarea curaţeniei în celule. Curăţenia în încăperile de folosinţă comună asigură condamnatul, care este antrenat la munca remunerată la deservirea gospodărească în funcţie de măturător în sectorul respectiv.

Astfel, contrar raportului prezentat de instituția penitenciară, Colegiul penal conclude că, instanța de judecată just a constatat că, Crucovschi Alexandr s-a deţinut în condiţii unde nu se respectă norma spaţiului locativ. Totodată, instanţa a constatat că condamnatul s-a deţinut în de detenţie care afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 CEDO, aceste condiţii fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarul vizat.

Potrivit Raportului privind vizita preventivă/de monitorizare efectuată la P-2 la 19 mai 2023, membrii CpPT atrag atenția administrației penitenciarului la soluționarea problemei suprapopulării, și au constatat că, în marea majoritate a celulelor condițiile sunt degradante, condamnații fiind plasați în dormitoarele cu suprafețe mari, supraaglomerate, mobilier învechit, lenjerie de pat uzată şi plapome insalubre, miros neplăcut. Potrivit raportul privind respectarea drepturilor și libertăților omului în Republica Moldova în anul 2023 s-a constatat că nu au fost realizate recomandările anterioare, precum suprapopularea, necesitatea de repartizare uniformă a deținuților, pentru asigurarea celor 4 m^2 conform standardelor CPT.

În acest mod, prima instanță just a reținut că, condamnatul Crucovschi Alexandr s-a deţinut în Penitenciarul nr. 2 Lipcani în perioada raportată, în condiţii unde nu se respectă norma spaţiului locativ per persoană de 4 m^2, fiind deținut în celule supra aglomerate, contrar standardelor internaționale și celor naționale, prevăzute la pct. 464 al Statutului executării pedepsei de către condamnat.

Concomitent, instanța analizând toate circumstanțele invocate în cererea condamnatului Crucovschi Alexandr, judicios a constatat că acesta s-a deținut în celule populate cu diferite insecte, apreciind critic cele invocate de către reprezentantul administrației penitenciarului precum că, deratizarea şi dezinfectarea încăperilor se efectuează conform unui grafic de către agent economic specializat, conform contractului încheiat.

În acest context, Colegiul penal, apreciind argumentele plângerii cu privire la condițiile de detenție invocate în raport cu poziția instituției penitenciare consemnată în raportul anexat la materialele cauzei, prin prisma principiilor generale stabilite în jurisprudența CtEDO cu referire la încălcarea art.3 din Convenție, Colegiul penal consideră, că judecătorul de instrucție just a stabilit că, pe parcursul perioadei vizate Crucovschi Alexandr a ispășit pedeapsa în Penitenciarul nr.2 Lipcani, unde dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul, au depășit relativ semnificativ, nivelul de suferință inerent detenției, prin faptul deținerii în celule populate cu diferite insecte, precum și cu nerespectarea normei spațiului locativ, condiții care sunt contrare prevederilor art.3 CEDO și suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarele vizate.

Respectiv, Colegiul penal, la fel, ca și judecătorul de instrucție consideră că, dificultățile cu care s-a confruntat Crucobschi Alexandr, pe parcursul detenției sale în Penitenciarul nr.2 Lipcani, în perioada vizată au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și au atins pragul de severitate contrar art.3 din Convenție, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise.

Totodată, Colegiul penal relevă că instanța de fond la stabilirea formulei de calculare a ținut cont de toate circumstanțele și normele invocate în cererea de recurs astfel just concluzionându-se necesitatea conform art.473^4 alin.(4) Cod de procedură penală, de a aplica o zi de reducere pentru 10 zile de detenție în condiții precare în Penitenciarele nr.2 Lipcani, care în opinia Colegiului este un echitabilă.

Ținând cont de cele menționate, instanța de recurs conchide că, cerințele invocate de recurent sunt neîntemeiate, iar temei de casare a încheierii nu s-a stabilit, fiind condiționată respingerea cererii de recurs și menținerea în vigoare a actului judecătoresc contestat.

În conformitate cu art.449 alin.(1) pct.1) lit.a) Cod de procedură penală, Colegiul penal,-

D E C I D E :

Respinge ca nefondat recursul Directorului penitenciarului nr. 2 Lipcani, Andrei Socol, declarat împotriva încheierii Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 17 decembrie 2024, prin care a fost admisă plângerea condamnatului Crucovschi Alexandr împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție, conform jurisprudenței CEDO, ce afectează drepturile condamnatului garantate de art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, cu menținerea fără modificări a încheierii în cauză.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței, judecător: Ghenadie Liulca

Judecători: Ludmila Iarmaliuc

Aurelia Andronache